

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

== A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TARSASÁG“ HIVATALOS KÖZLÖNYE ==

Megjelen hetenként kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Égész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, Japok, gazdasági egyetli tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapj k.

Telefonszám 15.

Egy példány 10 fillér.

Telefonszám 15.

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

SZÁSZ ENDRE

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 3 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyit-tér so a 1 K. A nyit-tér és hirdetések díja előre fizetendő.

M. kir. postatakarékpénztár: cheque-számla 10,489. szám.

Miért vagyunk szegények?

(Gy.) Gyakran gondolkozóba esem, hogy miért nem halad e megyében sem kis, sem nagyobb birtokos, sem iparos, sem kereskedő. Szegénység és fássultság jellemzi általában mindeniket. Bizalmatlanok vagyunk jövőnk iránt, mert eltekintve egyes kivételes esetektől becsületes munkával és törekvéssel nem tudjuk azt biztosítani, nem tudunk sikert elérni.

A három tényező, t. i. földmives, iparos és kereskedő annyira szükséges összetartása a lehető leghalább, egymást ellenségesnek tekinti és azon tévhitben van, hogy „a másikkal megrövidítése, becsapása, az én hasznom“.

Iparunk fejletlen. hátramaradt, igényeinket ki nem elégíti. Kereskedelmünk egyoldalú, kivitel ugyiszólva semmi, a behozatali cikkek dominálnak, melyek azonban drágák és rosszszak.

De hogy is várhatunk ez utóbb említett két tényezőnek emelkedését oly káros gazdasági politikával, mely még ezidőszert is lenyűgöz minket és a melyet oly hirtelen többszörösen erősebb kormány és parlament sem lenne képes máról holnapra megváltoztatni. Hogyan várjuk az ipar és kereskedelem fellendülését, ha az alapfeltételek a földmives gyenge, erőtlén, ki ha a földdel rendelkezik, de az annyira szükséges munkát és tőkét nélkülözi.

Ha a földmives vagyonos és a gazdaságba szükséges alapfeltételek rendelkezésére állanak elkerülhetlen ott, hogy az ipar és kereskedelem is lendületet ne kapjon.

Legelső feltétel tehát egy ilyen megyében, mint Udvarhely megye, minden factornak odahatni, hogy a földmivelés felvirágozzék.

Bámulatos mily közömbösek és érzéketlenek vagyunk érdekeink iránt. Megilletődve hallgatom a gazdasági egyetli gyűléseken, hogy minő kis és szegényes körben mozog. Boszankodva látom, hogy a székely kirendeltség minő nagy apparattal és mily botránnyosan csekély tőkével igyekszik a félmillió székelyt és most ugyanannyi erdélyi ma-

gyar embert az ígért földre bevezetni. Megütközéssel figyelem a kormányok közömbös magatartását az erdélyi gazdasági érdekekkel szemben.

Mi szegények vagyunk s mint minden szegény ember csak a márt és a holnapot látjuk, megelégszünk, ha ezekről gondoskodunk.

A gazdasági egyesület egész munkaerejét kimeríti, ha 200 korona értékű kisérleti vetőmagot kioszt és évente egy bikakiállítás rendez. A székely kirendeltség vezetői, elősmerem, jobb sorsra érdemes buzgósággal igyekeznek a székelyt kiköztetni és az önségélyre szoktatni, de ne feledjük, hogy nagy testnek a felemeléséhez nagy erő kell és ép ezért egy a székely kirendeltség, mint a kormány elhibázott munkát csinál.

Egy ilyen népnek, mint a székely, melynek szapora, alkalmazkodni tudó, munkaszerető és mindenütt helyt álló természetével fogva, hivatalosa Erdélyt magyarrá tenni, az anyagi erősödésére több gondot kell fordítani.

Földünk van, gazdag kaszállóink, legelőink, hatalmas vízerőink, de ezek jóformán kihasználatlanul. Négyszögkilométerenként alig jut két ember. Nagy szaporaságunk dacára a legnéptelenebb két megye Udvarhely és Csik. E kevés népet sem képes földünk ellátni, a kivándorlás évről-évre szaporodik, holott helyes gazdasági és ipar-politikával népünk tisztességét is könnyűszerrel képes volna a jelenleginél jobban tartani.

Svájcban a kormány milliókat áldoz a havasi legelők kihasználásának előmozdítására, ott a marhaállomány az utolsó 10 év alatt 63 százalékkal gyarapodást ért el, holott nálunk alig 3 százalékkal. Ott a havasi vizek majd minden 200 lépésre valami gyárat hajtának, mi nálunk a habok csak egymást hajtják. Svájcban a kormányok milliókat áldoznak a polgárok jólétének előmozdítására és ennek fejében az adóalapokat szaporítva, többszörös milliók folynak be az állam pénztárába.

Amerika ezelőtt 120 évvel jóformán minden ipari cikket az anya államból, Angliából szállított, függetlenül magát, most ő látja el igen sok pro-

duktummal amazt. De ott, eltekintve az ipart szolgáló gyárlaktól, vannak oly gyárak, melyek a gazdaságot szolgálják. Igen sok csoport gyárat találhatni, melyekben a kihizott állatokat dolgozzák fel. Egyik a vágóhid szerepét végzi, mely az elsőrendű húst szolgáltatja mészárosainak, melleite a másik a másodrendű húst feldolgozza konzervnek, virslinek, szaláminak, a harmadik gyár a bőrt dolgozza fel, negyedik a patákat, csontokat, ötödik a beleket, sőt feldolgozzák orvosi célokra a nálunk eldobott paizs-mirigyet, melyből csak egy kiló több ezer korona értékű.

Majd minden vasutállomásnak megvan a maga elevátora (gabonagyűjtő raktár), hol összesel a gazda beteszi gabonáját, lefizetik 80 százalékját, a hátralék 20 százalékat, ha igen jó árban tuladtak rajta.

Mily nagy előny rejlene csak abban is, ha megyénkent egy ily elevátorunk lenne és minő lendületet nyerne a Székelyföld, ha havasi legelőnk haszonállatokkal és azzal kapcsolatos vajés sajt-gyárakkal kellő mértékben be lenne állítva; továbbá a fölősleges állatok levágására és feldolgozására a Székelyföldön csak egy csoport gyár létezne. Most a közvetítési díj a gabona és marhakereskedő zsebébe foly be, az esetben a gazdaságközönség gyarapodna.

Ezidőszert selejtes és drága húst eszünk, egy ilyen csoport gyár felállítása után jégbe hűtve, fagyfalva a legelsőrendű húst bocsátanak rendelkezésünkre és mint az amerikai példa bizonyítja, olcsóbban.

Számtalan vízierőnket mily jól fellehetne használni a gazdasági és erdőtermékeink feldolgozására. Értem ez utóbbi alatt nem a mostani rablógazdálkodást, hanem finomabb eszközök, gyerekjátékok stb. készítését.

Uj irányba haladva, a munkás megkapná idehaza kenyereit, a gazda házában állandó lakó lenne a jólét, a kereskedő nem lenne kizárólag Bécs liferansa, az ipar be nem látható lendületet nyerne.

Tenni kell! Nem követhetjük az egyszerű paraszt példáját, ki összedugott kézzel várta, míg a folyó vize lefoly.

POLITIKA.

— A helyzet képe. —

A kétségbeesett egzisztenciák forszá: mindenüket, az utolsó aranyukat kockára tenni négy-öt darab kártyalapon. Ha nyernek, akkor nem hiába voltak merészek, ha veszítenek — nem volt mit veszíteniük. Ez a sablonos hasonlat sehol jobban nem alkalmazható, mint akkor, ha a néppárt eddigi szereplését bíráljuk. Nehány poliukailag kétségbeesett egzisztencia párttá verődik össze, kínálkozik, — ugyszólván felajánkozik — mindeninek a „népért“ hangzatos frázisának égíse alatt, voltaképpen pedig a reakció sötét leplelvel takarózva. Ez a mindenre kész hihetetlen vakmerőség miniszteri tárcát juttatott a néppártnak, az egyik alelnöki méltóságot is megkapták busás koncként. És a dicsőség fejébe szállt az uraknak, mindenhatóknak képzelik már magukat. Legalább erre vall az a kvalifikálhatatlanul arrogáns modor, amellyel képviselőházban, sajtóban gyalazza, piszkolja ez a kis töredék a Házban abszolút többséget bíró függetlenségi pártot.

A szombati ülésen kipattant kínos botrány, amelyre ráduplázott az „Alkotmány“ impertinens pókhendisége, kétségtelenül bebizonyította, hogy a néppárt ellen nincs más védekezési mód: ki kell dobni a koalícióból őket. A nemzet harcot kezdett gazdasági felszabadulásáért s ez a néhány ember gögös vakmerőséggel paktumszegéssel, elvtagadással meri vádolni ebből az apópóból a függetlenségi pártot. Bizonyos tehát: a kétféle politika nem férhet meg egymással. A függetlenségi párt és a koalícióra egy feladat vár most: ajtót mutatni ezeknek az uraknak, akik régi módszerükhöz hiven, most az ország gazdasági függetlenségét merték kockára tenni a — saját hatalmukért. A kockát saját maguk vetették el, méltó, hogy a bűnhődés is elkövetkezzék kis játékuikért.

A szombati ülés.

A képviselőház szombati ülése váratlanul hatalmas vihart támasztott. A vihar Justh elnöknek két függetlenségi képviselővel való összekoccanásából keletkezett. A dolgot talán annyiban is maradt volna, ha a néppárt nem kap az alkalmon, hogy tüntessen az elnök, sőt az önálló bank ellen is. Egy ifju néppárti honatyá, Beniczky Ödön kezdte meg a heccelődést, ami nagy izgalmat keltett a függetlenségi pártban.

— Éljen Justh!

— Menjenek ki a koalícióból! Az urakra semmi szükség nincs.

Ilyen és ezekhez hasonló kiáltások hangzottak a néppárt felé, mikor Beniczky még hozzátette:

— Tudomásul veszem, hogy az elnök a hatvanhetes alelnökök engedelmével szokott a folyosón az önálló bank ellen izgatni.

Erre aztán még nagyobb lett a kavargás és a függetlenségi felháborodása a néppárt ellen.

A „Magyarország” szombat esti vezércikkében hevesen megtámadja a néppártot, ezt írva: „Bámulatos a függetlenségi párt türelme, hogy ezt a rossz osztályos testvért eddig is megtűrte maga mellett”. Erre a közleményre válasz az „Alkotmány” vasárnapi vezércikke Beniczky tollából, amely kvalifikálatlan támadás Justh és a függetlenségi párt ellen, amely „nagyási hóborttal önálló bankot követel” és a választásoknál „hitványan, becstelennül megszegte az adott szót”.

A cikk nagy felháborodást idézett elő a függetlenségi pártban.

Wekerle a királynál.

A miniszterelnök szombaton Bécsbe érkezett, vasárnap kihallgatáson jelent meg Ő felségénél. A bankkérésben a kihallgatás után sem történt újabb mozzanat.

A homestead.

Írta: Rozsday István.

Az újabb beállott mezőgazdasági válság, a végrehajtási novella által megszorított hitelviszonyok egy sokat emlegetett és régóta sürgetett intézményt: a homesteadet tolták előtérbe. A homestead amerikai eredetű intézmény. Célja a családi otthon, a háziutóhely védelme. Ezen a néven ugy nálunk, mint Európaszerte a közvélemény sokáig valami újnak tartotta; lényegében pedig fennállott nálunk is a jobbágyrendszer idejében, amikor a jobbágytelket elzálogosítani, vagy adósság miatt eladni nem lehetett. A homestead mozgalom a legtöbb európai állam agrár politikusait foglalkoztatta már. Azonban még sehol sem vezetett az intézmény megvalósítására.

Magyarország az első európai állam, ahol lépések történtek, hogy a családi otthon védelme törvényhozási úton is biztosítható. Az igazságügyminiszter megbízásából u. i. dr. Dévai Ignác elkészítette a homestead törvénytervezetét, amely a sajtóban és az ennek elbírálására hivatott szakegyesületekben most van éppen az annyira kívánatos szakkritika alatt.

Mondanunk sem kell, hogy a homestead meghonosításához mennyi gazdasági, szociális, de főképp ethikai érdek fűződik. És fűződik különösen a mi szűkebb hazánkban a Székelyföldön. Az itteni nagy gazdasági tudatlanság, a lakosok könnyelműsége hajló természete, spekulációiban a hibás számítás eredményezik a gyakran ismétlődő kényszerárveréseket és irányítják sok jobb sorsra érdemes székely család jövődö boldogulását az Océanon tuli világba. Mert a mi népünk hivalkodik, cifrákodik, tékozol s a könnyelműen elpredált földi javak után nem a kitartó mun-

kával való újra felemelkedés, hanem Amerika a mentsvára.

Az adósságok tengerében uszó családfő — járatlan lévén a modernebb gazdálkodási irányzatokban is, családtagjait nem tudja itthon foglalkoztatni s ezen ok a mindkét nembeli serdülő ifjúságot már kora gyermekségében a nagy városok forgatagába utalja. A cselédsorban élő, a nagyvárosi legalsóbb néposztály környezetének példája alatt fejlődő székely ifjúság, amikor aztán hazakerül, elképzelhető micsoda értékes ethikai erőt képvisel a falu társadalmában.

Mindezen okok felette kívánatosá teszik az otthon törvény mielőbbi megalkotását. Nem ártatjuk egy percig sem magunkat azzal, hogy ez intézmény egy csapásra meg fogja szüntetni a létező bajokat, de a javaslatban elhelyezett szociális tendenciák, ha érvényesülni fognak, mindenesetre korlátozni fogják a könnyelmű adósságinálást, megmenetik a családi tüzhelyet, amely biztos révpárt minden idők küzködő embe-
reinek.

A homestead miképpen szolgálja ezen célt?

Ha az amerikai mintát vesszük alapul, nagyjában olyképen, hogy a kisbirtokot csak bizonyos, a törvényben megengedett, legtöbbször a homestead jellegével bíró ház, vagy föld javítására, termőképeségének fokozására fordítandó költséggel lehet megterhelni, amely a fekvőség értékének 4 százalékánál nem nagyobb. Ilyen megterheléshez is azonban a két házaspár kölcsönös beleegyezése szükséges. A homesteadnak nyilvánított fekvőséget eladni nem lehet, de nem azért, hogy a törvény a javakat oltalmazza, hanem magasabb érdekekből, a családi tüzhelyért. A tulajdonos személyi adósságaiért a homesteadre végrehajtást vezetni nem lehet; a végrehajtás tilalma azonban nem korlátlan, amennyiben a fenti célra felvett költségnél vagy közterhekért végre lehet hajtani a homesteaden is.

Kevés különbséggel ezen elvek vonulnak végig a Dévai-féle tervezeten is.

Előre látható, hogy az amerikai minta után készült javaslat nem minden tekintetben elégti ki a magyarhoni kívánalmakat. A mi különleges állapotainkhoz való módosításokat azonban bizonyára bölcs körültekintéssel fogják a javaslaton megejteni az arra hivatottak.

Ez alkalommal idevonatkozóan egyéb feladatunk nem lehet, mint számolva a mi partikuláris érdekeinkkel, felemlíteni néhány olyan okot, melyek amíg egyfelől a homestead szükségessége mellett bizonyítanak, másfelől a törvény megalkotásánál figyelembe veendő is lennének.

Ilyen volna első sorban az *uszora*. Hiában üldözi a törvény az uszort, falun élő ember jól tudja, hogy a vámpír rendszer virágkorát éli ma is a székelyföldi falvakban. Csodálatos, megérthetetlen sajátossága ez a mi népünknek!

Hiában kínálják, a kivétel nélkül altruista alapokon álló falusi pénzügyvezetéseink az olcsó pénzt, hiában szabnak előnyös törlesztési feltételeket nagyobb pénzintézeteink is, csak a legvégső esetben fordulnak ide költségnél, de szívesen köt-

nek kölcsönügyleteket oly magánfelekkel, akik külső formáiban a törvényes követelményeknek megfelelően járnak ugyan el, de valóságban 12—20 százalékos kamatokat fizetnek. Ráadásul még a törlesztéses rendszert sem akceptálják.

Hol van itt a gazdasági é-s, a helyes életszámítás?

A homestead törvénye ki fog erre terjeszkedni. Alapfogolata is az, hogy a terhes adósságoktól megóvja a családfőt. Ezt a célt szolgálja az, hogy a férj a nő beleegyezése nélkül birtokát meg nem terhelheti s ez a megterhelés is a kataszteri tiszta jövedelem után megejtett becsülés alapján a fekvőség értékének 4 százalékáig terjedhet. Személyi követelésekért végrehajtással élni nem lehet. Am tessék aztán valakinek a pénzt rizikóra kölcsön adni. Ezt a rizikót azonban az uszorások lélektana kizárja.

Az idevonatkozó cél azonban ezzel is úgy lesz elérve, ha a homestead kimondása nem fakultatív, hanem kötelező lesz. Népünk konzervativizmusra hajló természete ezt egyenesen megköveteli. A törvénytől nem sok eredményt várhatunk, ha a családi otthonok szervezése az alapító tetszésére lesz bízva. Ez esetben sokan olyankor kérnek — ha egyáltalán kérnek — a homestead kimondását, mikor az adósságoktól nem tudna másképen szabadulni, ilyen esetben a kívánt célt a törvény nem szolgálhatja.

Es végül homestead jelleggel csak kommisszált fekvőséget lehessen felruházni.

A székelyföldi gazdálkodás nagyobb részt parcellázott területen folyik. Mondani sem kell, hogy ezen idejét multa, ősi rendszernek sok hátránya mellett jövedelmezősége is sokkal kevesebb. A parcellázott birtok homesteadre nem alkalmas. Ez esetben kényszertagosításnak van helye, természetesen ingyenes alapon. Így kialakulna egy egészségesebb, okoszerű gazdálkodási irány, mely erős bázisa lenne a családi otthonnak.

Ennek az otthonnak védelme pedig nemzeti szükség, amelynek nagy erkölcsi jelentősége is kétségtelven hatatlan.

SZÍNES KÉPEK,

Az udvarhelyi toronyóra. — A megtréfált Mentovich.

Az óra bizonyára egyik legszükségesebb kísérője az embernek, természetesen, csak abban az esetben, ha — van. Mert bizony akadnak olyanok is, akik csak a toronyóra kongásából ismerik az időt. Udvarhelyen a reformátusok öreg toronyórája kötelezi le ezen a réven az órátlan emberiséget, amely viszonzásul azt sem tudja, hogy az ő hübarátjának — élettörténete is van. Ezt a históriát mondjuk mi most el — az óra helyett:

A szabadságharc kitörése előtt történt még, hogy a kollegium előjárósága többszöri sürgetésre végre megígérte az egyháznak: órát csináltat a toronyra. Sőt azt is hoztatta az átiratban, hogy ha 1849 juniusig meg nem lesz, azontul minden óráért, melyben nem üt a toronyóra, egy krajcárt fizet az egyháznak.

Aztán jöttek a háborus idők, kollegiumi előjárók, egyházi férfiak egyaránt kardot kötöttek s bizony feledésbe ment a toronyóra ügye is.

A hetvenes években aztán a levéltár egyik buzgó kutatója porlepte írásra bukkant. A kollegium nevezetes átirata volt. Nosza ment a levél az előjáróság címére: óra kell, még pedig hamarosan és kellenek a krajcárok is, amelyekből immár forintok lettek még pedig nagy számmal.

Persze nagy érdeklődéssel várták a választ, amely nem is késett soká. Ilyen formán szólott:

— Az óra meglesz. Egyebekben azonban elnézést kérünk — noha elismerjük a jogot. De hogy ne szenvedjen az igazság: az új toronyórán verressenek ki az elmulasztott órák.

És a bölcs megoldásban aztán megnyugodott az egyház.

A minapában elmondottunk egy történetet, amelyben a nagyhirű professzor: Mentovich Ferenc játszotta a főszerepet. Egy olvasónk küldi most be az alábbi vidám apróságot:

Mentovich egy szép napon vendéglátta a fiait. Mind előkelő, jól dotált állásba került ekkor már valamennyi, köztük a székelyudvarhelyi törvényszék néhai elnöke, Mentovich Gyula dr.

A fiuk hozzáláttak az ebédhez, az öreg ugyancsak kínálta őket. Az egyik talban finom sültet hozott be a szolgáló, a fiuk aszpikot szerettek volna látni mellette, az apa azonban egynehány — pikk ászszal helyettesítette a garnirungot.

— Oh az a szakácsnő, sóhajtott föl, ismét eltévesztette a szörendet, az ászst kellett volna előltennie s ő helyébe a pikk-eket rakta.

Hamar megvigasztalódtak azonban, bort raktak az asztalra.

— Ah, egri bikavér — csettintett a nyelvvel a nagyobbik fiu, Elek.

Töltött, a másik percben azonban elkomorodott az arca. Az üvegben bor helyett — festett víz volt.

Ilyen kedélyeskedések mellett ért véget az ebéd s a fiatal Mentovichoknak bizony korgott a gyomruk utána.

Kész volt a bosszúterv másnap. Gyula beállított az öreghez s beszédközben elárulta, hogy Somlyainál kitünő pacsirta pecsenyét lehet kapni. Oda jár az egész város.

Mentovich — a nagy gourmand — csettintett a nyelvvel.

— Ez való nekem — mondott s másnap már ott volt Somlyainál.

— Van-e pacsirta még Somlyai mester?

— Hogyne volna professzor ur.

— Nohát hozzon vagy 20—25 darabot nekem.

Az öreg korcsmáros nagyot nézett, aztán lesietett a — pincébe.

Öt perc múlva ott állott az asztalon husz hosszunyaku üvegben a jóféle karccs. Korcsmai humorral ezt nevezték pacsirtának s ebből kapott Mentovich is.

— A professzor szó nélkül vette a kalapját s elrohant. Hanem s fiait sem tréfálta meg többé az — ászpikkal s vignettázott üvegbe töltött — festett vízzel.

adás.
lyceu
főisp.
früye
adást
meny
gadó
szava
gyar
adón
Józse
a sza
évi t
adása
nyert
előad
kilenc
bad l

derzs
kirend
tanfol
nak m
Álland
tat é
haszn
nak E
tője.
teljes
Kiváló
tesítés
tónak,
határa
kirend
álland
lonásr
nép e
ner E
zetője
tanfol
zett s
vessző
nis a
hogy
évi te
anyag
volna
mot l
székel
sen.

—
A cigá
zatai
cigány
ban re
fogják.
tásügy
a vár
megpre
elméle
megolo
annál
talan é
tásaké
terium
lával,
meket
intézk
cigány
rébe
ügyi k

—
ditrói
szület
is, a
Sándó
leányá
nagyk
napok
Dóciva

—
estély.
önképz
21-én,
háztér
Előadn

—
estély.
önképz
21-én,
háztér
Előadn

—
estély.
önképz
21-én,
háztér
Előadn

—
estély.
önképz
21-én,
háztér
Előadn

—
estély.
önképz
21-én,
háztér
Előadn

—
estély.
önképz
21-én,
háztér
Előadn

—
estély.
önképz
21-én,
háztér
Előadn

HIREK.

— **Az utolsó szabad lyceumi előadás.** Az elmúlt vasárnap a szabad lyceumon Dr Hegymegi Kiss Pál főispáni titkár tartott mindvégig nagy figyelemmel hallgatott értékes előadást „A bűnről és a büncselekményről”. Az élénk eljenzéssel fogadott előadás után Kerestély Gyula szavalt el hatással Petőfi „A magyar ifjakhoz” c. költeményét. Előadónak a bizottság nevében Csillag József mondott köszönetet, kifejezve a szavalónak is dicséretét. Az 1908-9. évi téli ciklus 12-ik és utolsó előadása volt ez, melyel befejezést nyert az annyi tanulságot nyújtó előadások sorozata, amellyel immár kilencedik ciklusa záródott le a szabad lyceumnak.

— **Kosárfonó tanfolyam Székelyderzsen.** A székelyföldi miniszteri kirendeltség Székelyderzsen 4 hetes tanfolyamot létesített a kosárfonásnak mint háziiparnak elsajátítására. Állandóan 25—30 székely ifjút oktat és gyakorol be a kosárfonás hasznos mesterségére a tanfolyamnak Beregmezeiből hozott művezetője. A tanfolyam első hetében már teljesen szabályos kosarakat fontak. Kiváló érdeme van a tanfolyam létesítésében Kiss János állami tanítónak, ki évekkor elelőtt a község határában fűzfa-telepet állított be a kirendeltség anyagi támogatásával s állandóan felszínre tartotta a kosárfonásnak háziipari hasznosságát a nép előtt. Az érdem másik fele Dörner Bélát, a kirendeltség agilis vezetőjét illeti, ki államköltségen a tanfolyam vezetésére művezetőt szerzett s mintegy 150 koronára fűzve szót rendelgetett. Oly nagy ugyanis a tanfolyamon résztvevők száma, hogy a két holdas fűzfa-telep egy évi termése nem szolgált elég anyagot a feldolgozásra. Kivánatos volna több községben ily tanfolyamot létesíteni, hogy az elhanyagolt székely háziipar ismét fellendülhessen.

— **Cigánygyermek iskoláztatása.** A cigánykérdés megoldásának módjait közé felvették azt is, hogy a cigánygyermekeket tanköteles korukban rendszeres iskoláztatásra, oktatásra fogják. Ezzel a kérdéssel a közoktatásügyi kormány kezdeményezésére a vármegyei törvényhatóságok is megpróbálkoztak már, de még csak elméletileg, papíron sem tudták a megoldás mikéntjét megállapítani, annál kevésbé gyakorlatilag. E hasznos és eredménytelen kísérlet folytatásaként közli most a kultuszminiszterium a vármegye alispáni hivatalával, hogy a cigány tanköteles gyermekek iskoláztatását illetőleg úgy intézkedett, hogy ez a kérdés is a cigányügy általános rendezésének körébe vonassék és így ezt is a helyi kormány rendezze.

— **Rázasság.** Dr Szakács József dítrói ügyvéd, aki székelyudvarhelyi születésű s igen sokan ismerik itt is, a minap esküdött hűséget Kiss Sándor gyergyószentmiklósi építész leányának, Ilonának. — Kiss Gábor nagyküüllővármegyei levéltáros a napokban tartotta esküvőjét Pallós Dóciával Székelykeresztúron.

— **A mulató Udvarhely.** *Jelmezestély.* A székelyudvarhelyi polgári önképző és segélyező egyesület február 21-én, vasárnap a „Budapest” színháztermében jelmezestélyt rendez. Előadnak egy „Bivaly Muki” című

bohózatot, majd Scheffranek Jozefin és Dénes Endre páros jelenete következik. Előadás után tánc. *Cabaret est.* A székelyudvarhelyi jótékony nőegylet február 23-án húshagyó kedden a „Budapest”-ben táncal egybekötött cabaret-estélyt rendez. Conférencier Burger Arthur.

— **Vallásos estély Bikafalván.** Református egyházi ünnepély volt e hó 13-án este a bikafalvi iskolában. Elsőnek a gyülekezet énekelte el a „Te benned bízunk” című egyházi dalt, majd Györfly Lajos tartott sikerült felolvasást a becsületes, munkás iparosról. Ezután az ifjusági vegyeskar népdalokkal szórakoztatta a gyülekezetet. Szász István és Székely Jenő alkalmi költemény elszavalásával, végül az ifjusági vegyeskar „Istenemhez száll az ének” c. egyházi dal előadásával ért véget a sikerült ünnep, amely Bakesy János bikafalvi ref. tanító agilitását dicséri.

— **Mulatság Csekefalván.** A Csekefalvi Gazdakör ujságalapja javára február 27-én, szombaton a községi iskola termeiben műsoros estélyt és zártkörű táncmulatságot rendez. A műsor a következő: Szavaló Olasz Péter ügyvédjelölt, hegedűszóló ad elő: Pelczér Vilmos joghallgató, monologot ad elő: Mántó Anna, énekketős: Horváth Irénke és Panna, hegedűn kísérik Pelczér Vilmos és Horváth Lajos, melodráma: Farkas Róza és Farkas Gábor.

— **Könyvügynökök manipulációi.** A fővárosi napilapok, az utolsó hetekben sokat írtak a könyvügynökök általánossá vált visszaéléseiről. Ismeretes dolog, hogy egyes kiadócégek ügynökei cégük kiadványaival bejárják az országot, s mindenütt íróknak, szerkesztőknek adják ki magukat, nem tulságos épülésére a magyar ujságírásnak, vagy pedig hazug jótékony célok ürügye alatt igyekeznek portékáikon továbbadni. Ezek a vigéc-fogások ártanak a sajtó igazi munkásainak, ártanak a tisztességes eszközökkel dolgozó könyvpiacnak, mely az ilyen tisztességtelen konkurencia anyagi súlyát érzi és végül magának a vevőközönségnek, a melyet félrevezetnek és becsapnak és igen alkalmasak arra is, hogy a magyar közönség amugy is lanyha könyvvásárló kedvét minimumra csökkentsék. A könyvügynökök manipulációi ellen való óvásban ugyan az adott aktualitást, hogy egy fővárosi kiadó cég emberei Eötvös Károly munkáival járnak be a vidéket. És ezt éppen annak az Eötvös Károlynak a munkáival teszik, akinek művei bizonyára nem szorulnak a terjesztésnek ilyen módjára. Sőt: nyomtatott aláírási ivatek is mutatnak be ezek az ügynökök, különféle mutációkkal. Mindezt pedig egyrészt azért irtuk meg, mert ilyen módon mégis csak jut néhány garas talán azoknak a humanitárius céloknak is, amelyek jegyében kizsárolták a megrendeléseket, de megirtuk másrészt azért is, mert ezek a könyvügynökök főként a vidéket választották érdemes működésük színterül és leginkább a vidéki városokat árasztják el.

— **Szabásati tanfolyam csizma-diáknak.** Tegnap délután 3 órakor nyitották meg a vármegyei ház kistermében a székelyudvarhelyi csizma-dia iparosok élénk részvételével a Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter által engedélyezett hathetes

szabásati tanfolyamot. Kolozsvárról Hegedűs Ferenc, a kiváló szak-képzettségéről ismert szabász érkezett városunkba, az ő vezetése alatt fogják elsajátítani iparosaink a szabászatot. A tanfolyam hallgatására negyven csizmadia iparos jelentkezett, a siker érdekében azonban huszan visszatértek. Remélhető azonban, hogy Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter a jövő évben is engedélyezni fogja a tanfolyamot s akkor azok is oktatást nyerhetnek, akik ebben most nem részesülhetnek. A főispán gyengélkedése miatt — Hargita Nándor szobrász, szakiskolai igazgató nyitotta meg a tanfolyamot, szép szavakban fejtve ki a tanfolyam gyakorlati hasznát. Ezután Hegedűs Ferenc intézett a hallgatókhoz lelkes, buzdító beszédet. Az oktatás ma, csütörtökön megkezdődik már s délután egytől öt óráig fognak rendszeresen tartani a vármegyei ház sorozótermében. Az előadásokon érdeklődőket is szívesen látnak.

— **Dal a sikos járdáról.** A szeszélyes jelzöt rendszerint április mellé ragasztják a tavaszi zöngemények illusztris s általunk végtelenül nagy-rabecsült szerzői, ámbár most ünnepelesen tiltakoznunk kell, hogy a „szeszélyes” melléknév februáriusától elvonassék. Változékonyabb időjárást a legmerészebb fantázia sem képzelhet el. Ifjú gavallérok most kedvükre tündökölhetnek a garderabjukkal: ha ma bunda simul a testükre, holnap már bizonyára az átmeneti öltöny kerül elő a naftalinos szekrényből és bizonyos, hogy legközelebb már a merész vágású tavaszi felöltőre lesz szükség. Amíg azonban a napsugarak szeszélyes kedvteléssel csalogatják a korcsolya sport és a tavaszi verőfény kedvelőit, addig egy változatlanul egyforma marad a székely fővárosban. Természetes, hogy a járdáról van szó, legyen az a Kossuth Lajos utcán, vagy a macskaköves Árpád-utcán. A járda egyformán sikos és nyaktörős mindenütt és egyaránt alkalmas mindenre, csak — hivatalos nyelven szólva — „a gyalogforgalom lebonyolítására” nem. És annál bosszantóbb ez a baj, mert egy kis jóakarattal nyomban segíthetni rajta. Nehány marék hamu minden háznál akad s azért van rendőrségünk, hogy rászorítsa a háziurakat a nyaktörés problémájának gyors megoldására. Mert a rendőrség mulasztása miatt nekünk igazán nincs kedvünk minden percben hanyottvágódástól tartani.

— **Fő a pálinka.** Róth Bernát fiatalvi szeszgyárában foglalatoskodott a napokban a gyár egyik munkása Incze Sándor. Munkaközben a gépről lecsuszott a gummi, a munkás azonban — noha észrevette ezt — tovább dolgozott s a gép bal kezefejét összezúzta és a gyűrűsujj egy izét is leszakította. A munkát természetesen felbe kellett hagynia, alig kötözték azonban be a kezét, nyomban pálinkát kért. Husz napig nem látott ismét munkához, a pálinkától azonban úgy látszik sehogy sem tud megválni.

— **Koszoru estély.** Simkovits József táncitanító febr. 20-án növénydekeinek a Budapest tánctermében koszoru estélyt rendez. Kezdeté este 7 órakor.

— **Elszámolás.** A székelykeresztúri fiatalok 1909. évi február hó 2-án Székelyudvarhelyen rendezett mulatságának hivatalos elszámolóját megejtve, közöljük az alábbiakat. A mulatság összes jövedelme 821 korona 74 fillér. Ebből kiadás volt 489 korona 40 fillér. A tiszta jövedelem 332 korona 34 fillér, mely

összeg a székelykeresztúri áll. s. közs. polg. leányiskola tanfelszerelése javára fordították. Felülfizettek a következők: Ugron Ákos 20 K, Sebessy János 18 K, Betegh Pál 10 K, Solymossy Endre 12 K, Kisgyörgy Sándor 10 K, Dr Valentsik Ferenc, Raffay Domokos, Gálffy István 20—20 K, Persián János, Demeter Lőrinc, Gálffy Kálmán, Mátéffy Domokos 10—10 K, Rösler és Gábor 9 K 80 fillért, Szász Ferenc 8 K, Szabó György, Barcsay Kálmán 2—2 K, Elekes György 1 K 80 fillér. Gróf Mikes János, Bárány Orbán 3—3 K, Száva Mihály, Fernengel Gyula, Kassay Géza 1—1 koronát Hálás köszönet a jószívű felülfizetőknak. Midőn ezen hivatalos elszámolás a nagyközönség becses tudomására hozzuk, egyben hálás köszönetet mondunk a védnököknek, kiknek lelkes jóindulata tette lehetővé, hogy ezen jótékony célú mulatság sikerülhetett. Végül köszönetet mondunk úgy Székelyudvarhely lelkes közönségének, mint a vidék azon nemeslelkű tagjainak, kik a jótékony cél érdekében a mulatságon megjelentek s annak sikeréért áldozatot hoztak. A rendező bizottság.

Gyengeségeket

még ha betegség után való szervi betegség is, könnyen le lehet győzni, valamint az egészséget és az erőt gyorsan s biztosan helyre lehet állítani a SCOTT fele Emulsio által.

Kényes iny és gyomor



Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT féle módszer védjegyét a — halászt — kérjük nyílegembe venni.

a mely nem bírja el a közönséges csukamájolajat, a

Scott-féle Emulsiot

eszményi gyógyszerként fogadják. Ehhez még az előny is járul, hogy háromszorta táplálóbb, mint a közönséges csukamájolaj.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f. Kapható minden gyógytárban.

Pályázat.

Oklánd és vidéke fogyasztási szövetkezet üzemeltetői állásra pályázatot hirdet. Fizetés évi 720 korona havi utólagos részletekben fizetve 2 százalékos forgalmi jutalék váltó és bélyeg forgalmi értéknek leszámlálásával az évi mérleg megállapításakor egy kis szoba s konyhából álló lakás és 80 korona lakáspótlék címen, a melyért köteles az üzletet pontosan vezetni, rendben tartani s a szerződésben megállapított kötelezettségeket pontosan teljesíteni. Évi forgalom 30—40 ezer korona között. Biztosítékul 1500 korona készpénzben teendő, ami ha a forgalom 40 ezer koronát meghaladja 2000 koronára lesz kiegészítendő. Az állás április 1-én foglalandó el, pályázati kérvények március 10-ig beadandók.

Oklánd, 1909. február hó 15-én.

Az igazgatóság.

8721—908. tkvi szám.

Árverési hirdetmény kivonat.

A székelykeresztúri kir. járásbírórság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Schässburger Gewerbe Spar und Vorsuch Verein végrehajthatónak Fekete Antal hagyatéka végrehajtást szenvedő elleni 418 korona 97 fillér tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. törvényesbíró, a székelykeresztúri kir. járásbírórság területén levő s a nagykedei 89. sz. tkjvben felvett A + 1. 3—28. rendszám alatt foglalt 1898. 1899. 1900. 1212. 217. 242. 303/1. 365. 512. 550. 616. 671. 737. 850. 923. 924. 973. 974. 975. 1067. 1219. 1244. 1247. 1250. 1365. 1464. 1532

1575. 1665—3 1671—1. 1731—4. 1747—4 1828—1. 1857—4. helyrajzi számú ingatlanokra nézve az árverést 827 K ezennel megállapított kikialtási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1909. évi március 31-én délelőtt 9 órakor Nagykede község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikialtási árban alól eladotni nem fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. LX. t. c. 170. § a értelmében a banatpénzek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átsegélyeztetni.

Szekelykeresztúr, 1908. dec. 19.
Királybíró.

10—1909.

Tölgy és bükkfaeladási hirdetés

A felsőrákosi volt urbéres közbirtokosság Felsőrákos község határára — Ágostonfalva vasuti állomás közelében — fekvő erdejében 69711-1908. F. M. rendelet és 2471—1908. sz. közg. erd. bizottsági végzéssel engedélyezett s kijelölt rendkívüli fahasználatot, a mely előzetes becsülés szerint mintegy 1140 m³ tölgyrönköt, 956 m³ bükkpületei és eszközfát, 20543 m³ bükküzfát és 1829 m³ tölgyüzfát teszen ki, f. évi március hó 22-én délelőtt 10 órakor Felsőrákoson a község-házánál szabályszerű írásbeli zárt ajánlatokkal öszekötött nyilvános szóbeli árverésen kikialtási áron felül a legtöbbet ígérőnek — tövön az erdőben — eladja.

Kikialtási ár: 87938 korona.
Banatpénz 10 százalék.
Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Részletes becsülés, árverési és szerződési feltételek a vargyasi m. kir. járási erdőgondnokságnál és alólírottnál megtekinthetők.
Felsőrákos, 1909. február 8 án.

Szekely Mózes urb. birt. elnök.

Hirdetmény.

Malomfalva és vidéke faanyag beszerzési szövetkezet igazgatósága felhívja mindazon hitelezőit akik fizetési kötelezettségüknek eleget nem tettek, hogy ezen hirdetés megjelölésétől számított hat hó alatt tartozásainak tegyenek eleget.

Az igazgatóság.

Pollitzer sérvambulatórium

nyilvános orvosi rendelő-intézet sérvbajok, ferdénnyittek és amputáltak részére.

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8. sz., félmelet.

Az intézet szakorvosa bárkinél teljesen díjtalanul rendelkezésre áll. — Az orvosi vizsgálat igénybevétele vásárlásra nem kötelez.

Orvosi ellenőrzés! Mérsékelt árak!

Egyéni speciális kezelés!
Szabadalmazott sérvkötők már 5 koronától feljebb.

Vidéki megrendelések az intézet szakorvosa által lelkiismeretesen felülvizsgálatnak s pontosan és legnagyobb titoktartás mellett eszközöltetnek.

Hygienikus cikkek a legfinomabb minőségekben orvosilag ajánlva és sterilizálva. — Feltétlenül megbízhatók. Tucatanként 2—16 koronáig.
Ugyanott most jelent meg: „Az ember egészsége” című orvosi mű, mely kizárólag a sérvbajjal, annak el lényegével és kezelésével foglalkozik. E munkát bárkinél díjtalanul és zárt borítékban küldi meg az intézet igazgatósága.

Árlejtési hirdetés.

Szekelyderzs község (Udvarhelym.) tizenkilencezer koronás költségvetéssel az építendő körjegyzői lak és község-házára 1909. febr. 21-iki határidővel **árlejtést** hirdet.

Az árlejtés megtartására **1909. február 21-én délután 4 óráját** tűzzük ki a körjegyzői irodába.

Árlejtési feltételek, tervrajz és költségvetés, valamint egyéb tudnivalók a körjegyzői irodában bármikor megtekinthetők.

Banatpénzül 10 százalék tendő le készpénzben.

Kelt Székelyderzs, 1909. január 25.

Ifj. Toró Daniel közs. bíró. Kocz János körjegyző.

Szép jelmezeket

estekre olcsón lehet kölcsön venni

Karda Dénes

fűszerkereskedésben Székelyudvarhely, Kossuth Lajos utca 61. sz.



Eladó beltelek.

Szekelyudvarhely, Bathory-ut 2. sz. alatt levő épületes beltelek eladó. Értekezni Palhegyi Mózes agyagfalvi lakossal lehet.

Aki nálunk hirdető,

annak sikere van. A hirdetés szövegében szívesen segítünk; kívánatra készíttünk és beszerzünk

Kitünő főzött

ECET

nagyban és kicsinyben, allandóan előnyös árak mellett kapható

Csia Balázs

ecetgyárban Székelyudvarhely, Petőfi-utca (ezelőtt Cigány-utca) 22. szám alatt.

!!! Jó minőségű honi gyártmány!!!

forduljon minden érdeklődő, ki súlyt fektet I. fajtisza anyagára.

Gyümölcsfák, disz- és kerítés-növények stb.

Nemes szilvacsemetékben nagy készlet.

SZŐLŐOLTIVÁNYOK európai, amerikai sima és gyökeres vesszők. Árjegyzéket ingyen küld.

FISCHER és Társai.

faiskolák és szőlőoltíványtelepek.

SZEKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhelymegye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára félvévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi Ien

legjobb magyar gyártmányú diszleveledpapírok. Ezekon kívül közönséges és finom, szines és virágos leveledpapírok és borítékok, levél-kártyák, gyász- Képes levelezőlapok 20-fele helybeli felvétel, leveledpapírosok stb. Nagy választék tájképes, virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

Allandóan kaphatók mindenféle **kész nyomtatványok.**

u. m. községi, körjegyzői, szolgabiroisági, végrehajtó, ügyv. di. lelkész, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET **BETEGH PÁL** **KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS**

Mindenféle színű, nagyságu, súlyu és minőségű irodai és író- **PAPIROSOK**

vonalzott és sima leveledpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, írógéppapírok, esomagoló és selyempapírok, másológép-papírok, itató-papírok, szűrő-papírok, torta- és befőző papírok, könyvkötő-papírok és papírkülönlegességek. Kártyapapírok.

Lemez-papírok minden súlyban. hangjegypapírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, rajzminták, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-faldiszkek, klozet-papírok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák Dohány- és szivartárcák bőrből és fémből. Börtartók, pénzes-erszények. okmány és írománytáskák.

Szekelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház)

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motóros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatóságai és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnán izléses munkák a legrovidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acéltollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárazak, disztollszárazak. Ironok, fekete, szines és másoló-ironok (crayonok), zsebironok, esavarironbetétek, ironvédők, ironhegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajelző kréták, szines kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, szines, vegy és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Dancgoló-sipok és szőnyeg. Monogramok fehérnemű és leveledpapírlézésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomok, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári árban.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjusági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes Magyar Könyvtár. A szekelyudvarhelyi **középiszkolákban** és a városi és megyei **elem népskolákban** használatban levő **összes tankönyvek** raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notések), pénztártömbök (Block), bárca és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltokok, itató deszkák, olaj-s zfesték minden színben. Ecetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmezgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyeg-szegek, kapesok stb

A Székelyföld legnagyobb kész nyomtatványraktára.